

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Aino Inkinen
Klimat- och energisamordnare
010-2233359

aino.inkinen@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(4)

2017-04-05

423-443-2017

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

REGERINGSKANSLIET
Miljö- och energidepartementet

Ink. 2017-04-07

Dnr. M2017/00026/EC

T.11

Remiss om Energikommissionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi (SOU2017:2)

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen har tagit del av Kraftsamling för framtidens energi, Betänkande av Energikommissionen (SOU 2017:2).
Länsstyrelsen har följande synpunkter på förslaget.

Generella synpunkter

Länsstyrelsen ser positivt på den breda synen på framtidens elsystem som ska vara robust och utvecklas med ett hållbarhetsperspektiv. Ett diversifierat system med starka kopplingar till övriga Norden kan främja resiliens i systemet. Länsstyrelsen välkomnar förslagen att ta fram sektorsstrategier för energieffektivisering.

Energikommissionens betänkande rör sig generellt på en nationell och sektoriell nivå och regionala samt kommunala aspekter av framtidens energi lämnas till stor del utanför förslagen. En konsekvens är att förslaget kan komma att leda till ytterligare många utredningar.

Då förslaget har fokus på elförsörjning hamnar även viktiga kopplingar som transportsystemet och värmeförsörjning till stor del utanför förslaget. Eftersom effektbalansering och ett distribuerat och småskaligt elsystem eftersträvas återstår arbete att hitta synergier mellan el-, transport och värmesystemen.

Nedan följer mer detaljerade synpunkter på några delar av betänkandets förslag.

Småskalig energiproduktion

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att utreda förutsättningarna för att underlätta för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och

2017-04-05

423-443-2017

småskalig försäljning av el. Länsstyrelsen anser även att energipolitiken och transportpolitiken bör utvecklas med god samordning för att ta vara på synergieffekterna inom bl.a. elektrifiering i transport och utveckling av biobränslen, samt samverka med avfallssektorn för att undvika överbelastning av den begränsade resursbasen för biobränsle.

Sektorsstrategier

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att sektorsstrategier ska tas fram i närhet till verksamheten då detta har en positiv inverkan på förankring. Länsstyrelsernas roll i utvecklingen av strategierna bör dock förtydligas, såväl som möjligheterna att utveckla en gemensam strategi för den offentliga sektorn.

Elcertifikat

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att arbetet med energieffektiviseringsmålet fokuserar på använd energi eller primärenergi snarare än köpt energi. Det är även av största vikt att målet inkluderar minskat effektbehov när elsystemet är som mest ansträngt. Länsstyrelsen vill också påtala att förlängningen av elcertifikatsystemet (eller kompletterande marknadssystem) bör gynna lösningar som stimulerar effektbalansering, energilagring och ger möjligheter till on-demand eltillförsel.

Förnybar energi

Länsstyrelsen välkomnar förslag till ett effektivt utnyttjande av vattenkraft och bioenergi samt utveckling av en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor. Länsstyrelsen vill återstryka behovet av integration av behandling av energislag i energipolitiken för att optimera användningen av en begränsad resursbas för bioenergi och få till en robust energiförsörjning. Om beräkningar för ökad användning av bioenergi för förbränning, uppvärmning, utvinning av drivmedel, kemikalieproduktion och till matproduktion inte samordnas finns risk att stora mängder importeras för att möta behoven, vilket även medför risk att kravställning på hållbarhet inte blir möjlig och ett bestående beroende av importerad biomassa och avfall.

Länsstyrelsen efterfrågar även förslag på hur konkurrenskraftig fjärrvärme kan uppnås. Idag projekteras tyvärr ny värmeproduktion som biovärmeverk istället för biokraftvärmeanläggningar, eftersom intäkter från elförsäljning och elcertifikat tillsammans inte täcker merkostnaden för investering i kraftvärme. Detta trots att biokraftvärmeverk dels bidrar med produktion av förnybar energi och dels kan bli mycket värdefulla för att säkerställa vintrarnas elproduktion då kärnkraften avvecklats.

Byggnader och energieffektivisering

Länsstyrelsen välkomnar förslag på energieffektivisering och utveckling av Boverkets byggregler för att gynna effektiva uppvärmningslösningar. Dock skulle förtydligande över kopplingen av förslagen till mål inom bostadsbyggande och miljömål uppskattas, samt en fördjupning av förslag kring Boverkets systemgränser för att innefatta förslag på energipositivt byggande samt energiintensitet av byggnadsprocessen och byggnadsmaterial. Då Sveriges netto-noll 2045 målsättning kan komma att innebära kollagring finns potential att strategiskt utveckla byggnadssektorn med hänsyn till livscykelutsläpp och gynna byggnadsmaterial som även har en kollagringsfunktion.

Det finns även stor potential till energieffektivisering av existerande byggnadsbestånd och kravställning på energieffektivisering i lokaler som bör framkomma tydligare i förslagen.

Kommunernas möjligheter att ställa särkrav på bostadsbyggande och statens nybyggnadsmål bör dock iaktas i dessa utvecklingsmoment för att finna synergistiska lösningar som inte skapar orimligt höga byggnadskostnader eller ökad segregering som konsekvens av dyrt bostadsbestånd.

Subventioner

Eventuella subventioners förenlighet med statsstödsreglerna kan behöva utredas ytterligare. Även den fondlösning som föreslås för finansiering för prövning av vattenverksamheter kan kräva ytterligare överväganden.

Vattenkraft

EU-rätten och miljö kvalitetsnormer för vatten ställer stora krav på miljöanpassning av verksamheter i och runt våra vatten, framför allt gällande kraftverk och dammar. Arbetet med miljöanpassning går i dagsläget mycket långsamt och behöver snabbas upp. De föreslagna ändringarna bedöms underlätta arbetet, men är i sin nuvarande form för otydliga för att kunna tillämpas vid till exempel domstolsprövning.

Den partsdiskuterade fondlösning som Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten har haft och som nu föreslås gälla som modell för finansieringen av miljöåtgärder har inte tidigare varit ute på remiss. Länsstyrelsen anser att fondlösningen kan underlätta för vissa av verksamheterna samtidigt som alla är med och betalar. På det sättet är fondlösningen bra. En brist i fondlösningens konstruktion är dock att den innehåller ett tak för inskränkningen av vattenkraftens

2017-04-05

423-443-2017

produktionsförmåga utan att samtidigt värdera vilka miljöåtgärder och inskränkningar i produktion som krävs för att uppnå EU-rätten. Den tar inte heller hänsyn till de produktionsökningar som kan uppnås genom effektiviseringar av befintliga vattenkraftverk som har eller kan få moderna miljötillstånd.

Länsstyrelsen anser att det föreligger risk att förslaget inte leder till att EU-rätten kan uppnås med nuvarande konstruktion. Riskerna finns även att fondlösningen, till stor del på grund av tidigare eftersatta miljöåtgärder, blir en pott där först till kvarn får kostnadstäckning, men många andra verksamhetsutövare blir utan. Fondlösningen bör även innefatta de dammar där det inte finns någon vinstdrivande verksamhet men där miljöåtgärder ändå krävs. Dessa dammar utgör en betydande del av Sveriges dammbestand och kostnaden för miljöåtgärder kommer att behöva finansieras av enskilda fastighetsägare som ibland inte ens är medvetna om sitt ansvar som dammägare.

Länsstyrelsens erfarenhet angående prövningar om effektivisering och ombyggnad av vattenkraftverk är att de ofta avgränsas på ett sådant sätt att miljöåtgärder inte blir aktuella trots det stora behovet som finns. Det är positivt att reglerna för omprövning ska förenklas och det måste bli lättare att pröva hela verksamheten och i den processen väga kraftproduktion mot miljöåtgärder. Länsstyrelsen anser att vattenverksamhetsutredningens förslag om nyprövning bör tillämpas i första hand och omprövning i andra hand.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander och med klimat- och energisamordnare Aino Inkinen som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Johan von Knorring, samhällsutvecklingschef Peter Huotila, handläggare vattenverksamheter Daniel Melin, chefsjurist Cecilia Magnusson och handläggare bygg- och bostadsfrågor Tomas Östlund deltagit.

Göran Enander
Landshövding

Aino Inkinen
Klimat- Och Energisamordnare